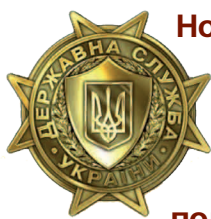

Держслужбовець: яким йому бути?

Новим Законом «Про державну службу», який тривалий час напрацьовували народні депутати разом із громадськими активістами, створено правові передумови для підвищення її престижності. Відповідно до європейських стандартів передбачено її деполітизацію, запровадження інституту державних секретарів, розмежування політичних і адміністративних посад, конкурсний відбір тощо.

Ухвалення нового регламенту для державних чиновників як одне з міжнародних зобов'язань України прямо торкнеться долі майже 300 тисяч осіб зі статусом держслужбовця, проте в підсумку матиме, без перебільшення, грандіозний вплив на кожного громадянина. Отож яку «фракцію» заклали народні депутати у фундамент реформи вітчизняного держапарату?

Голова підкомітету Комітету Верховної Ради з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування Альона Шкрум, представляючи проект згаданого закону, підкреслила, що він дає змогу зробити революцію в управлінні нашою державою, а держслужбовців – політично неупередженими та професійними. Під час підготовки документа до другого читання було розглянуто 1382 поправки та пропозиції. Останнє ж погоджувальне засідання відбулося пізно ввечері напередодні голосування. Як результат, пані Шкрум із трибуни озвучила кілька поправок, яких спочатку не було в порівняльній таблиці, але вони стали своєрідним компромісом для фракцій. Зокрема, поправку Кабміну, що стосується створення механізму доплат державним службовцям за кошти Євросоюзу. Голова підкомітету також повідомила, що закон набуде чинності не з 1 січня, як планувалося, а з 1 травня 2016 року, бо слід ухвалити понад 30 підзаконних актів для його імплементації.

Проте до набрання законом чинності передбачено, що ті, хто 10 чи 20 років відпрацював на державній службі та сплачував підвищений єдиний соціальний внесок, мають право на призначення вищої пенсії. Загалом, за словами голови Національного агентства з питань державної служби Костянтина Ващенко, реформування системи триватиме до трьох років, і в 2019 році кількість чиновників скоротиться вдвічі.

Звісно, про заявлене скорочення штату чиновників у законі не йдеться, воно є об'єктивно очікуваним.

Відповідно до закону чиновники поділятимуться на кілька категорій. Так, до категорії «А» (вищий корпус державної служби) належатимуть: керівники секретаріатів та їхні заступники в міністерствах і центральних органах виконавчої влади, Конституційного Суду, Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів, очільники державних органів, які не вхо-

дять до складу Кабміну, голови місцевих державних адміністрацій. Керівники підрозділів у всіх державних органах, керівники апаратів місцевих і апеляційних судів, заступники керівників місцевих адміністрацій отримують категорію «Б». Усі інші чиновники (спеціалісти) – категорію «В».

Кожна категорія встановлює чіткі кваліфікаційні вимоги до службовців. Обов'язковою для чиновників категорії «А» і «Б» є освіта магістра або спеціаліста. Для чиновників категорії «В» достатньо бути бакалавром або молодшим бакалавром. Обов'язковим для всіх категорій є володіння державною мовою. До речі, законом встановлено спеціальне тестування для визначення відповідності цьому критерію, але, як воно проходить, поки що невідомо. Це повинен визначити Кабмін. Для чиновників категорії «А» також є обов'язковим знання іноземної мови – однієї з трьох офіційних мов ЄС. Відповідно до перехідних положень закону нинішнім чиновникам дається для вивчення два роки.

Указані категорії чиновників поділяються на три ранги з відповідною зарплатою (оклад, надбавки за вислугу років, ранг, виплати за додаткове навантаження та премії). Законом передбачено зменшення суб'єктивного впливу керівника на розмір зарплати (70% – посадовий оклад, 30% – премії та надбавки).

Однак головним є те, що з травня нинішнього року на всі посади держслужби буде виключно конкурсний відбір. Жодних партійних квот чи інших «привілеїв». Відбір на посади категорії «А» державної служби проводитиме спеціальна комісія, у складі якої будуть представники Президента, Верховної Ради, уряду, громадськості, голова Антиторупційного бюро та очільник Національного агентства з питань державної служби. Головне завдання – не лише оздоровити верхівку державної служби, а й припинити плінність кадрів, яка «вимиває» професіоналів. Робота висококласних менеджерів у міністерствах не повинна залежати від зміни складу уряду.

Звісно, виникають запитання про принципи формування самих конкурсних комісій, які визначатимуться з претендентами на чиновницькі посади категорій «Б» і «В». Утім, є сподівання, що головним запобіжником проти того, щоб конкурсний відбір не перетворювався на профанацію, буде відповідальність керівника органу, який формуватиме комісію, мотивованого отримати на посадах професіоналів, здатних виконувати покладені на них обов'язки. Прозорість засідань комісії, можливість залучення до її складу представників громадськості, публікація оголошень про кадровий конкурс на централізованому веб-сайті – все це інструменти об'єктивності.

Експерти особливо виокремлюють таку новелу закону, як чітке розмежування політичних та адміністративних посад. Окрім того, державним службовцям категорії «А» взагалі забороняється членство в партіях. Категоріям «Б» і «В» це дозволяється, але при цьому їм не можна входити до керівних органів політичних партій.

Законом також запроваджено нову посаду – державний секретар (Кабміну та міністерств). При цьому чітко розмежовуються повноваження між міністром і державними секретарями. До кола їхніх обов'язків належать: реалізація ініціативи міністра, забезпечення наступництва, інституційної пам'яті та законності в роботі

міністерства, представництво міністерства як юридичної особи, призначення, звільнення держслужбовців, приєднання їм рангів. Водночас, згідно із законом, за все відповідає міністр, остаточні рішення приймає саме він.

Але, щоб не було непорозуміння і конфліктів, він має завжди діяти через державного секретаря. Міністр не повинен писати будь-який законопроект (залучаючи до цього свою патронатну службу, якихось сторонніх радників), а має доручення державному секретарю підготувати проект певного рішення. Якщо ж держсекретар не виконує доручення міністра, це є підставою для його звільнення.

Яна СТАДІЛЬНА

Чинник кривої Кози

Минулий рік став одним із найскладніших в історії України. Зоряний гороскоп на 2015-й не рекомендував планувати щось масштабне, оскільки все могло легко перетворитися на порох... Астрологічний прогноз навіть радив заздалегідь серйозно підготуватися до норовливого року Кози. Мовляв, тварина ця вперта й усе переверне з ніг на голову. Підніме й гепне. І справді. Варто подивитися лише на події кінця минулого року: «звіт» уряду в парламенті, зникнення із сесійної зали документа з підписами за відставку Шокіна, інцидент на Нацраді реформ, Антикорупційний форум Саакашвілі, прийняття Верховною Радою держбюджету о четвертій ранку католицького Різдва. Хіба не почнеш щиро вірити звідарям? Тож уся справа в Козі! Чи не так, панове політики? Тільки не в простій, а в кривій Козі!

Усім нам відомий вираз «на кривій козі не під'їдеш». Означає він, що до певної особи або до певного питання дуже важко знайти підхід. Не допомагають жодні маневри, інтриги та хитрощі. У нашому випадку крива коза якраз і асоціюється з хитромудрими маневрами підходу до будь-якої справи, до котрої причетні влади.

До речі, знаєте, чому ми кажемо «крива коза»? Звичайна, здорова коза ходить нормально, як і всі живі істоти. А ось крива, косоока коза, на відміну від кривої кішки чи собаки, помітно втрачає орієнтацію (не ту, щодо якої внесли правки в Трудовий кодекс задля безвізових законів). Просто очі в кіз дивляться в різні боки...

Інше пояснення виразу «на кривій козі не під'їдеш» пов'язують із кумедниками, які в старовину на ярмарках смішили публіку, катаючись верхи на свинях, козах та інших непристосованих до цього тваринах, намагаючись розважити роззяв такою безглуздістю. Але дехто не знаходив у цьому нічого смішного. Не вдавалося розсмішити – отже, не вдавалося знайти підхід. Різновид цієї приказки – «на кульгавій козі не під'їдеш» – іще більше личить ситуації, що склалася в Україні.

У чому суть? На думку міжнародних експертів, іноземних політиків, котрі вже другий рік поспіль намагаються зрозуміти, чому в Україні не вдаються реформи, які успішно

вдавалися в Польщі, Чехії, Угорщині та інших сусідніх країнах, проблема полягає в тому, що українська влада вперто намагається не просто винайти велосипед, а винайти свій велосипед. Такий, щоб практично нічим не відрізнявся від останньої моделі «Лексуса». Владцям на пальцях пояснюють, що такого не буває, показують законодавство Європейського Союзу, яке працює й дає результат. Марно! Розповідають про європейські цінності, про те, що за вчинками, які вони мало не щодня здійснюють, і словами, якими кидаються разом зі склянками, має відбутися не тільки нехайна відставка, а й повне політичне забуття. Марно! Це десь, але не в нас. А в нас вибори за справді відкритими конкурентними списками залишаються далекою й майже нездійсненою мрією виборців. Більше того! Свій винахід і декоративні зміни у виборче законодавство нам намагаються продати як українське ноу-хау в системі відкритих списків...

Хтось вважає, що українці, мовляв, мають таку владу, на яку заслуговують. Тож вона б'ється, лається, виносить із трибуни прем'єра, без кінця сигнально голосує й під покровом ночі по кілька разів переписує бюджет, торгуючись і «кидаючи» одне одного, бо ми самі такі – хитрі та користюльні. Але це неправда! І останні два роки це довело.

Труднощі й бажання боротися з «козиными мордами», на які перетворюються політики всіх мастей, щойно заселяються у свої високі кабінети, вже створили в нашій країні сильне монолітне громадянське суспільство. Воно, з одного боку, контролює владу, а з другого – знову перебуває на межі вибуху, бо влада дуже професійно вислизає, відкуповується й тікає від кримінальної відповідальності. При цьому косоока коза високоставлених найнятих народом менеджерів і надалі дивиться не в бік платників податків, а виключно туди, звідки можна ще й ще хапнути для себе та своїх сімей.

Як довго блази на кривій козі, що з року в рік винаходять велосипед, схожий на «Лексус», розважатимуть країну й світ, котрим давно не смішно? Коли нарешті буде ухвалено цивілізований і адаптований до європей-

Ухвалення згаданого закону – це ще не реформа. Сам по собі він розв'язує лише частину проблем. Новий закон про Кабмін і ЦОВ, децентралізація, оптимізація всіх адміністративних процедур – усе це в комплексі й називається реформою державного управління. Але ключовий крок парламент, безперечно, зробив.

Єврокомісар з питань сусідства Йоганнес Ган, коментуючи ухвалений Верховною Радою Закон «Про державну службу», запевнив, що ЄС забезпечить український уряд підтримкою експертів для допомоги у виробленні всеосяжної стратегії реформи державного управління.

Не кричи матом – станеш приматом!

ського законодавства Виборчий кодекс, який не дасть змоги численним політикам із розпальцівкою «козою» знову й знову опинятися біля годівниці та паразитувати на нашій країні?!

Можливо, наступний рік Мавпи змінить стан речей? Мавпа все-таки асоціюється з еволюцією, а не з революцією. Як гадаєте, панове політики?

Кривий Ріг: момент істини

Верховна Рада достроково припинила повноваження Криворізького міського голови Юрія Вілкула та призначила позачергові вибори мера Кривого Рогу на 27 березня 2016 року. Поки що обов'язки мера виконуватиме Вілкул. Демократичні сили парламенту святкують перемогу, соратники Януковича називають подію рейдерством і шантажем.

За офіційними даними, за чинного мера – представника «Опозиційного блоку» Юрія Вілкула у другому турі 15 листопада проголосували 50,21% виборців, а за його суперника – висуванця «Об'єднання «Самопоміч» Юрія Мілобога – 49,79%. Різниця між кількістю голосів за кандидатів становила менше відсотка. Для розгляду в Раді була створена спеціальна тимчасова комісія, яка з'ясувала, чи має підстави Юрій Мілобог, котрий у другому турі виборів мера поступився Юрію Вілкулу на 752 голоси, не визнавати результатів волевиявлення. Парламент прийняв звіт тимчасової спеціальної комісії, яка дійшла висновку, що не може прийняти рішення про законність або незаконність виборів у Кривому Розі, й запропонувала Раді призначити там позачергові вибори мера, що й було зроблено 23 грудня.

Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА.